

LIVET ONLINE

Artificiell intelligens – AI

AI står för artificiell intelligens och handlar om att med tekniska hjälpmedel imitera mänsklig kognition – hjärnans förmåga att ta emot, lagra, bearbeta och använda information. Tekniken har utvecklats under flera decennier, men har de senaste åren fått ett publikt genombrott tack vare kraftfulla tjänster med vardagliga tillämpningar. Utvecklingen har drivits på av bättre algoritmer, billigare processorkraft och tillgång till stora mängder data.

AI och maskininlärning

AI är ett begrepp som historiskt har innefattat många olika tekniker och metoder, men den AI som vi ser idag bygger på en teknik som kallas maskininlärning. Maskininlärning innebär att låta datorer på egen hand lära sig från tidigare erfarenheter och sedan applicera den kunskapen i nya sammanhang. Vid maskininlärning bygger man upp sannolikheter utifrån exempeldata för att från dessa kända värden kunna göra uppskattningar av framtida okända värden. Om exemplen är tillräckligt representativa för verkligheten och det problem man vill lösa, kommer också uppskattningarna att ligga nära verkligheten.

Vad är generativ AI?

Med generativ AI menas AI-modeller som genererar nytt material utifrån den data som modellen har tränats på. Innehållet som genereras kan vara text, bild,

videoklipp, ljud – eller en kombination. De AI-tjänster som har blivit populära på senare år är generativa, och skiljer sig från andra vanliga modeller som gör exempelvis spamfiltrering, bildigenkänning eller som finns i digitala plattformars rekommendationssystem.

Generativ AI har kritiserats för att bryta mot upphovsrätten eftersom modellerna kan ha tränats på material utan rättighetsinnehavarens medgivande. Tekniken absorberar mycket stora träningsmängder och skapar nytt material utifrån vad någon annan har gjort, ofta utan att personerna får ersättning för sitt arbete. Generativ AI kan också skapa falska påståenden eftersom modellerna inte besitter faktisk kunskap, utan gör en sannolikhetsbedömning utifrån inlärd erfarenheter. Att tekniken kräver så mycket data gör också att tjänsterna ibland sparar det som delas med dem. Som användare bör man därför undvika att mata in känsliga uppgifter om sig själv eller andra i olika AI-tjänster.

Vad är deep fakes?

Generativ AI har banat väg för så kallade deep fakes – AI-skapade bilder eller videor som är mycket verklighetstrogna. Deep fakes är extra svåra att skilja från andra verklighetstrogna digitala bilder och videor eftersom de inte är redigerade eller retuscherade, utan digitalt skapade syntetiska original. De kan däremot innehålla andra fel som avslöjar dem, men tekniken blir ständigt bättre och det kan komma att bli svårare att skilja äkta material från falskt. Ett kritiskt

förhållningssätt vid medieanvändning är avgörande, och trovärdiga källor spelar en stor roll.

Vad är en AI companion?

En AI companion, en digital följeslagare, är en generativ AI-tjänst som simulerar mänskliga relationer. Tjänsten har ofta formen av en personlig assistent, mentor eller nära vän, men det finns också tjänster för rollspel eller med en romantisk underton. En AI companion kan ha olika form – från en enklare chattbot på en webbplats till människoliknande talande avatarer. Olika tjänster har olika inriktning och kostar ofta pengar att använda.

Människans psykologi gör att vi snabbt läser in mänskliga egenskaper hos det vi ser. Vi kan därför uppleva nära relationer med föremål och djur – eller med AI. Companion-tjänsterna kan ge känslomässigt stöd, men har också kritiserats för att skapa ohälsosamma relationer och till att uppmuntra tvivelaktiga livsval. Särskilt för barn och ungdomar kan det här vara problematiskt, och röster har höjts för att personer under 18 år inte ska använda tjänsterna alls.

På Mediemyndighetens webbplats hittar du enkla tips, stöd och material om barns och ungas medievanor – för både vuxna och barn.

Mediemyndigheten följer och analyserar utvecklingen inom medieområdet och om barns och ungas medieanvändning. Myndigheten verkar även för att skydda barn mot skadlig mediepåverkan.

Safer Internet Centre Sverige är en gemensam kraftsamling för barns och ungas trygghet på nätet. Mediemyndigheten driver Safer Internet Centre Sverige tillsammans med barnrättsorganisationerna Bris och ECPAT.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Andelen barn som använder AI-chattbotar någon gång i veckan eller oftare, kön (%)

Källa: Ungar & medier 2025, Mediemyndigheten

